

Komoly előrelépést — remélhetőleg csak kezdeti lépést — jelent az első akadémiai tudományos kutatói státus megszerzése pedagógiai kutató számára.

Igen nagy jelentőségű az MTA pedagógiai folyóiratának, a *Magyar Pedagógiának* megindulása a Pedagógiai Bizottság kebeléből alakult szerkesztőbizottság irányítása mellett. Ez a folyóirat további széles lehetőségeket nyújt a pedagógiai kutatómunka eredményeinek közzétételére, neveléelméleti, neveléstörténeti cikkek publikálására.

Elkészült a Pedagógiai Bizottság ötéves könyvterve, amelynek keretében a szocialista neveléstudomány főbb problémái nyerneek feldolgozást.

A Pedagógiai Bizottság mellett működő Neveléstörténeti Albizottság elindított egy 1961-től kezdve a Tankönyvkiadó kiadásában megjelenő egyetemes és magyar neveléstörténeti füzet sorozatot, mely először nyújt lehetőséget e tematika rendszeres marxista szellemű feldolgozására.

A lehetőségek növekedése, a kutatómunka kiszélesedése azonban még mindig nincs arányban azokkal a feladatokkal, amelyek közoktatási reformunk időszakában, a 15 éves távlati terv feladatainak megoldása terén a pedagógiai tudományra várnak.

E tudományág minden művelőjének fokozott erőfeszítésére, a bizottsági munka színvonalának további emelésére, s nem utolsósorban: a Magyar Tudományos Akadémia minden eddiginél jóval fokozottabb támogatására van szükség ahhoz, hogy a pedagógiai tudomány meg tudjon felelni annak a sokrétű feladatnak, amelynek megoldása a következő időszakban reá hárul.

Pedagógiai Tudományos Intézet

A Pedagógiai Tudományos Intézet tevékenységére két olyan tényezőnek van meghatározó befolyása, melyeknek ismerete előfeltétele a munkásságról szóló beszámoló helyes értékelésének. Az első az a tény, hogy egyetlen hazai kutatóintézet; ebből kifolyóan — előzetesen megtervezett munkáján felül — számos felmerülő időszerű problémával is foglalkoznia kell, mivel nincsen ezek megoldására illetékes más szerv; a második az Intézet szervezetileg is biztosított szoros kapcsolata a Művelődésügyi Minisztériummal: egy minisztériumi intézet rendeltetésszerűen összpontosítja főerőit olyan tárgyú vizsgálatokra, melyeknek eredményei közvetlenül felhasználhatók a köznevelés irányításában és fejlesztésében, a pedagógiai jellegű tervek és döntések kialakításában.

A megemlített két tényező hatása természetesen nem kizárólagos, nem is egyenletes és állandó: nincs tehát szó arról, hogy meggátolná nagyobb távlatú munkálatok kezdeményezését vagy ilyenek befejezését. Egy most készülő beszámolóban azonban — az iskolareform munkálatainak és az új tantervek megszerkesztésének sok és bonyolult feladatára való tekintettel — utalni kell az Intézet adott helyzetére.

Az Intézet utolsó 2 évi munkásságának nyomtatásban megjelent eredményeit — az elmúlt évek munkájának bibliográfiai adatait — az Intézet vezetősége összeállította, és a Pedagógiai Szemle 1959. évfolyamának 12. számában külön mellékleten, az 1960. évfolyam 12. számában pedig az 1163—73. lapokon közzétette. Minthogy ez az anyag — egy tudományos intézet kétségtelenül leglényegesebb teljesítménye — mindenki számára hozzáférhető, itt nem közöljük újból.

Az MTA Pedagógiai Bizottságának tanulmánykötetében az elmúlt évben felsoroltuk azt a hat munkabizottságot, melyek között az Intézet 3 éves perspektivikus kutatási tervének fő feladatai megoszlottak. Ez a terv lényegileg nem módosult, csak egyes munkálatok kerültek előtérbe, nem az említett bizottságokon belül, hanem az Intézet osztályainak és csoportjainak terveiben a következő módon:

1. Neveléelméleti csoport: a *nevelési terv* kidolgozása, alkalmazhatóságának vizsgálata.
2. Alsótagozatos csoport: a *tantervek* összeállításával kapcsolatos munkák.
3. Módszertani osztály: a *tantervek* összeállításával kapcsolatos munkák.
4. Neveléstörténeti csoport: a *tervszerű munkálatok* folytatása.
5. Neveléslélektani csoport: a *tervszerű munkálatok* folytatása.
6. Didaktikai csoport: vizsgálat előkészítése az *oktatás folyamán jelentkező nehézségek feltárására*.

Az Intézet egyéb munkálatai közül a következőket említjük meg:

Az Intézet *tudománypolitikai* tevékenységének eredményei között jelentősnek kell minősíteni a külső munkatársak szervezését, sok esetben tudományos nevelését, amit a magyar pedagógia kutatói bázisának szélesítése szempontjából kell értékelni. Ilyen természetű a Pedagógiai Szemle tanulmányíróinak nyújtott tudományos segítség és ösztönzés. Számottevő az a munka, amit az Intézet munkatársai egyéb intézményeken belül fejtettek ki. Az MTA Pedagógiai Bizottságában, Neveléstörténeti és Neveléslélektani Albizottságában komoly feladatok hárulnak intézeti munkatársakra. Az Intézet 3 aspiráns tanulmányi irányítását végzi.

Jelentősen bővültek és erősödtek az elmúlt 2 évben az *Intézet kapcsolatai külföldi tudományos intézményekkel és a neveléstudomány egyes kiemelkedő külföldi képviselőivel*.

Az Intézet szerkesztésében és kiadásában megjelenő *Pedagógiai Szemle* neveléstudományunk változatlanul fontos orgánuma.

A tudományos jellegű rendezvények közül nagy haszonnal zárult az a *2 napos ülés*, melyen az Intézet megvizsgálta a társadalmi igények felmérésének a tantervi munkában hasznosítható eredményeit, a tanulók ismereti szintjének, erkölcsi ismereteinek és nézeteinek felmérésével kapcsolatos módszeres problémákat.

Tudományegyetemek neveléstudományi tanszékei

(TÓTH GÁBOR, BUDAPEST)

A *Tanulmányok a neveléstudomány köréből 1959.* című kötet BUZÁS László összefoglalásában ismerteti a tudományegyetemek pedagógiai tanszékeinek tudományos munkáját 1958-ig bezáróan. A beszámoló részletesen foglalkozik a kutatásokkal és rámutat arra, hogy mindhárom tanszéken az 1950-es évektől kezdve fokozott fejlődés következett be. Mindhárom tanszék szervezeti nehézségekkel küzdött, mert az előadók létszáma és összetétele gyakran változott, ami az oktatói munka mellett kihatott a tudományos munkára is. Általában a kevés oktatói létszámmal rendelkező tanszékek energiáját elsősorban az előadások kötötték le. Az elmúlt évek alatt a tanszékek oktató személyzete kiegészült, és így mindenütt nagymértékben előtérbe került a tudományos munka. A tanszékek aktívan bekapcsolódtak az Akadémia pedagógiai